N. 43.

KURYER LITEWSKI

w WILNIE DNIA 30. Maja V. S. ROKU 1806.

ROSSYA.

S. PETERSBURG V. S. 22 Maia. Żegluiący około świata Kapitan-flott Rossyiskich Kruzenstern, pisał do Akademika Schuberta z Petropawłowska w Kamczatce d. 26 Czerwca r. 1805. Sądzę, powiada, iż nie będzie rzecz niepożyteczna donieść, że woda słodka znayduiąca się na okrętach naszych Newa i Nadzieia, nie tylko szczęśliwie zachowana została dobrą do picia, aletez przez cały czas długiey żeglugi zawsze była świeżą, i nie nabrała żadnego nieprzyiemnego smaku. Gdym się znaydował w Coppenhadze, czytałem dziennik, w którym znalazłem artykuł napisany przez nieiakiego Chemika Francuza, który radzi, ażeby beczki używane do chowania wody, opalane były wewnątrz do węgla. Przed wyiazdem moim z Coppenhagi, kazałem więcey 50 takich beczek na brzeg wytoczyć, i opalić wszystkie według przepisu Chemika Francuzkiego. Ta myśl nie iest nową; gdyż ten sposob używa się na większey części woiennych okrętów, z tą tylko różnicą, iż wnętrzne strony beczek opalane bywaią pospolicie z lekka, nie zaś ażeby węglem się stały.

Podróż nasza z Coppenhagi do Teneriffy nie długo trwała; nie mogłem więc nic pewnego wnioskować o pożytkach tego sposobu; lecz podczas żeglugi z Teneriffy do Brezylii rzecz okazała się nayiaśniey. Do tey osady Portugalczyków przybywszy w 6 tygodniach, kazałem większą część wodnych beczek naszych wypalić; i zapewnić mogę, że pod czas żeglugi naszey do wysp Washington nie zbywało nam nigdy na dobrey wodzie; a ieżeli kiedy się psuła, ztąd pochodziło iedynie, że była trzymana w beczkach niewypalonych. To samo nam przydarzyło się w drodze do Kamczatki. Tak osobliwszą dobroć wody, iakiey podobno nie miał dotąd żaden z żeglarzów, nie można przypisać inney przyczynie, tylko dobremu wypaleniu beczek. Prócz tego użyłem ieszcze inney ostrożności. Pozostałe na woiennych okrętach próżne beczki pospolicie napełniaią się wodą morską, ażeby okręt miał zawsze równy ciężar. Przez co się staie, iż słodka woda w takie beczki wzięta prędko się psuie.

Ja zaś beczek naszych nie nalewałem wodą morską, i chętniey wolałem znosić niewygodę pochodzącą z nierównego ładunku, a zachować w zdrowiu ludzi będących na okrętach. W Japonii kazałem zupełnie uładować statek, i wszystkie wodne beczki których mieliśmy więcey 120, wypalić ile można naybardziey. Lecz pomyślny skutek tey czynności nigdzie nie okazał się lepiey, iak w podróży naszey do Kamczatki, która 7 tygodni trwała. Woda u nas zawsze była bardzo czysta i świeża; bez żadnego prawdy powiększenia mogę niewątpliwie twierdzić iż wzięta z nayczystszego źródła, lepszą od naszey być nie mogła. Tak więc nam dostał się zaszczyt być pierwszemi, którzyśmy doświadczyli tak prostego, oraz pożytecznego sposobu. Będzie niemniey przyiemna rzecz Chemikowi Francuzkiemu, że iego przepis tak szczęśliwie zprawdzony został w podróży naszey, przez doświadczenie, z któregośmy korzyść odnieśli. Trzeba iednak zachowywać ochędóstwo, i żeby beczki wprzód były dobrze wymyte, niżeli napełnią się wodą. Dziś ieszcze na moim okręcie mam więcey 30 beczek Japońskiey wody. Powróciwszy z Sagalii spodziewam się znaleść ią bardzo dobrą, o czém donieść nie zapomnę.

Czytałem tu w Kamczatce Gazetę S. Petersburgską, w którey znayduię wypis z listu moiego do WP. który raczyłeś wspomnieć uwagi i postrzeżenia moie nad pędami i wirami morskiemi. Nie zapomniałem nigdy rzeczy tak ważney dla żeglarzów; będąc zaś od WP. zachęcony, posyłam wypis z moiego dziennika o pędzie wody między Japonią i Kamczatką: JP Langsdorf z Kammerherem Rezanow wyieżdżaią do Kadiak. Nasze Chronometra aż do Kamczatki były bardzo dobre. Znaleźliśmy długości Petropawłowskiego portu 201 gra. 12 minut na zachod od Greenwich, to iest 176 gra. 27 minut 45 sekund na wschod od pierwszego Meridianu. Lecz w Kamczatce po 14 d. od przybycia Chronometr kieszonkowy Arnolda zastanowił się bez żadney przyczyny; co iest prawdziwą stratą dla nas, ze względu na dobroć onego, i wygodę, że mógł być łatwo noszony. JP, Tilesius posyła swoie rysunki należące do historyi naturalney, nadzwyczaynie piękne do S. Petersburga, ażeby ich nie utracił w dalszey podróży.

Tenże Kapitan Kruzenstern pisał z Petropowłowska d. 10 pazdziernika donosząc, że wkrótce ztamtąd żeglugę przedsiębierze do portów Chińskich. Z Kiachty doniesiono, iż w Grudniu r. 1805 wysłano za granicę Rossyiskich towarów na 673 t. rubli, cudzoziemskich za 684 t. Tegoż czasu przywieziono towarów Chińskich za million. 356 t. rubli.

AUSTRYA.

WIEDEN 28 Maia. Cesarz z familią udał się na letnie mieszkanie do Laxenburga. Arcy X. Raynery z Graffami Esterhazy i Inzagi do Carlsbadu. W tych d. odprawiła się według praw dawnych i zwyczaiu Kapituła orderu woiennego Maryi Teressy, gdzie po roztrząśnieniu zasług położonych w obronie Monarchii podczas ostatniey kampanii naszey Niemieckiey i Włoskiey, uznani zostali godnemi zaszczytu rycerskiego Officyerowie: Kommandorami GL. X. Schwartzenberg, Graf. Oreilli; GM. S. Vincent. Kawalerami GM. Colloredo, Nordman, X. Rohan; Półkownicy: Civalart, Hardeg, Wimpfen. Podpółkownicy: Reussel, Steyver, Weczay, Winkuren. Majorowie: Leiningen, Nowak, Frierenberger: Rotmistrze: Suek, Tettenbern, Hilme, Kakony, Kapitan Zochi, Porucznik Montluisant.

Milicya stolicy naszey iuż zupełnie urządzona prawie, i przechodzi 20 t. zbroynego ludu; Officyerowie doświadczeni zatrudniaią się pilnie ćwiczeniem oney. Wydane są od rządu rozkazy, ażeby sposobem podobnym uzbraiały się wszystkie miasta całey Monarchii. Spodziewać się trzeba, że w r. ter. rzecz będzie dokończona, i Franciszek 2 naymniey 400 t. obrońców nowych liczyć może, którzy usiłowanie regularnego żołnierza dzielnie wesprą w potrzebie. Ponieważ artyllerya z Węgier, Czech, innych prowincyi zgromadzona po ustąpieniu Francuzów, nie dobrze napełniła ieszcze arsenał Wiedeński przez nieprzyiaciela wypróżniony, Generalissimus Arcy X. Karol rozkazał ludwisarniom stolicy naszey pilnie nad tém pracować, ażeby co 3 tygodnie armat 40 zupełnie gotowych dostarczały.

Spokoyność zupełna panuie w całey Monarchii; Monarcha leczy troskliwie rany prowincyom zadane; półki dopełniaią się powoli nowozaciężnym ludem, którego dotąd zebrano niewiele; powszechny werbunek, iak dawniey bywało, nakazany nie iest, czekać trzeba powrotu ieńców naszych z niewoli. Inna nieco rzeczy postać w Rzeszy Niemieckiey. Doniesiono z Munich, że w całey Bawaryi wszystko iest na stopniu woiennym. Nie tylko w Braunau Francuzi twierdz powiększać nie przestali, nie tylko nie czynią gotowości do wyciągnienia, owszem od Ministra Berthier rozkaz odebrali pracować z większą niż dotąd, usilnością i pośpiechem. Do teyże twierdzy prowadzą 500 t. sucharów z Auszpurga. Soult, którego główna kwatera w Passau była, rusza z dywizyą, w którą stronę, nie dobrze wiadomo. Jeńcom Austryackim w Szwabii i Bawaryi iuż będącym, trzeci raz kazano zastanowić się w drodze, co ucisk nowy przyniosło kraiom z żywności ogołoconym.

Inne wiadomości przysłane od brzegów Renu i Menu donoszą, że Lefevre z woyskiem swoiém odebrał rozkaz ciągnąć do Frankonii, i straż iego przednia w mieście Schweinfurt stanąć iuż miała. Augereau miastu Frankfortowi po zapłaconey kontrybucyi 4 mil. franków, narzucił ieszcze rekwizycyą w suknach, płótnie, skurach, million złot. ryńs. przenoszącą. Z departamentów na lewym brzegu Renu położonych, do Szwabii, Bawaryi, Frankonii wiozą wiele mundurów, broni, ammunicyi, armat; na zapłacenie 2 miesięcznego żołdu cały armii pieniądze przysłano z Strasburga. Wszystkie dywizye maią być zmocnione; ten posiłek naypewnieyszy, który odbieraią regimenta w nowozaciężney młodzi, iakoteż lubdziach w oyczyźnie pozostałych, gdy r. prz. zagaiały kampanią. Pod artylleryą i iazdę wiele t. koni zprowadzono.

BRYTANNIA W:

LONDYN 19 Maja. Rozkaz Królewski zciągaiący się do zabierania przez Korsarzów Pruskich okrętów, podpisali Ministrowie: Spencer, Howick, Petty, Grenwille, Fox, Windham; treść onego następuie. Powracaiący z Berlina poseł Brytańnii W. Jackson odioł wszelką nadzieię ułożenia sposobem przyiacielskim sporów zachodzących między nami i Fryderykiem 3. Król więc za radą Ministrów gabinetowych, pozwala wydawać potrzebne patenta Korsarzom na łapanie Pruskich statków, niemniey Bremeńską i Pappenburgską flagę noszących; Hamburgskie zaś i Oldenburgskie zostaną wolne od napaści, z których nawet embargo będzie zdięte. Z dworem Duńskim iesteśmy w porozumieniu naylepszém; flagę tego narodu poważać Ministrowie kazali kommendantom Królewskich i korsarskich okrętów.

W rapportach Wielkorządcy Barlow czytamy, że Indya wschodnia zupełnie iest uspokoiona prawie; sami tylko Polygars na południu, garstka Marattów na północy, dozwalaią sobie rabunku w granicach naszych i zprzymierzonych. Lecz pokóy z Holcarem wkrótce spodziewany, tym nawet nieprzyiaciołom oręż wytrąci. Batawski Adm. Hartsinck nieczynny po dawnemu. Francuzi na morzach wschodnich iedną tylko fregatę zostawili, która z Angielską miała rozprawę, i zwalczona ledwie ochronę znalazła w porcie Batawii. Co gdy tak iest, nie potrzebne zdaią się wielu znaczne posiłki w ludziach i okrętach, które rząd posyła teraz do Azyi; gdyby nie była rzecz pewna, iż nieprzyiaciel eskadr kilka tam wyprawił, z których każda niesie pewną liczbę żołnierza lądowego. Z naszey strony prócz kilkunastu regimentów nowych prowadziemy bardzo wiele ludu nowozaciężnego na tych dopełnienie, które od czasu dawnego służąc w Indyi wschodniey, woyną i przypadkiem uszczuplone zostały. Flotta ten znaczny posiłek niosąca osadom Angielskim, niedawno wyszedłszy pod żagle, opoźnioną iest w pośpiechu; wiatr przeciwnny zkołatał wszystkie statki, i powracać przymusił do portów dla naprawy.

Fregata Volontaire, którą Popham zabrał wchodzącą do przygórka dobrey nadziei, należała do eskadry Adm. Willaumetz, albo Hieronima Buonaparte, gdyż dotąd u nas niema zgody, razem wyszli z Brestu ci wodzowie, alboteż z nich każdy osobną siłę prowadzi. Fregata odłączyła się przypadkiem od innych okrętów blizko wysp Canaryiskich; miała na sobie 200 Anglików poymanych na statkach przewozowych, które z Gibraltaru do oyczyzny płynące spotkał i zabrał nieprzyiaciel; poddała się okrętowi Diomed od 64 armat bez wystrzału żadnego; tak przeraził Francuzów niespodziany widok Angielskiey flagi w Batawskim porcie rozwinioney.

Officyer od Kap. Popham przysłany doniosł, że d. 26 Marca w porcie wyspy S. Helene zostawił 6 okrętów kompanii wschodniey powracaiących z Chin i Indyi, iakoteż 8 statków, które się bawiły połowem wielorybów na Oceanie południowym. O te wszystkie słuszną troskliwość mamy; gdyż rzecz niewątpliwa, że Hieronim Buonaparte dość długo krążył blizko tey osady, która bronić się nie może nie maiąc twierdzy, batteryi, załogi; a chociaż do d. 26 Marca nie pokazał się nieprzyiaciel, mógł to uczynić poźniey, albo rzecz sprawi inna eskadra. Tenże Officyer powiada, że Popham wysłał z przygórka dobrey nadziei na początku Marca, wiele innych okrętów kompanii naszey z Indyi przybyłych, którym na zasłonę dał okręt Belliqueux od 64 arm. Jeżeli prawdziwą była powieść Amerykańskiego kapitana, tę flottę d. 22 Marca mógł spotkać nieprzyiaciel. Popham przez fregatę Volontaire ostrzeżony, że Francuzkie eskadry zbliżaią się ku niemu, w Cap został, i z G. Baird czyni potrzebne przygotowania do obrony.

Admiralicya na flottach Królewskich kary dawniey używane dla przestępnych maytków zwolnić kazała. Baron Bonde na prywatney audyencyi oddał Jerzemu 3 order podwiązki złotey, który nosił zmarły Stadhuder X. Orange. Liczne zgromadzenie nayzacnieyszych obywatelów pod prezydencyą X. Yorck obchodziło uroczyście zawczora doroczną pamiątkę narodzenia Doktora Jenner, który wynalezionêm przez się szczepieniem krowiey ospy pocieszył narody. X. Gallii dał 500 FS. na wsparcie obywatelów Rzeszy Niemieckiey ostatnią woyną wyniszczonych. Wiadomo, że w całey Anglii wielkie summy przez dobrowolną składkę na ten koniec zebrano.

Sprawa Melvilla nie rychło będzie dokończona. Po przeczytaniu oskarżenia i obrony, iakoteż powtórnych dowodów i odwodów, Parowie przystąpili do słuchania świadków; pierwszy stanoł Sekretarz Trotter z bratem; Lord ma innych wielu, których ze Szkocyi sprowadzać trzeba. Następca tronu z 3 bracią iest zawsze obecny w Izbie; mówiono, że Król i Królowa znaydować się mieli; ale do tego nie przyszło. Tymczasem Administracya nowa pilnie wgląda we wszystkie odnogi rządowe, ciosi, które może bezprawia, inne zapisuie maiąc przełożyć Parlamentowi; mianowicie zaś wprowadza do wszystkich wydatków oszczędność rozsądną, ażeby skarb nie daiąc nic nad słuszność, wszelkim potrzebom mógł wystarczyć.

Amerykański poseł Burr tak dawno spodziewany nie przybywa. Nie wiemy, na iakim stopniu dziś są w RP. interessa nasze. Listy z New Yorck pisane d. 11 kwietnia zapewniaią, że Senat potwierdziwszy uchwałę przez Reprezentantów zrobioną, dał Prezydentowi Jefferson moc nieokreśloną, w prawie nowém dołożyć nazwiska wszelkich towarów i produktów Angielskich, które, z dobrem oyczyzny zakazanemi mieć zechce. Ta ustawa d. 1 lipca ogłoszoną być powinna, d. zaś 15 listopada uskutecznioną zupełnie; zkąd łatwy wniosek, iż Amerykanie daiąc nam tak znaczną przewłókę czasu, nie chcieli gwałtownie zrywać dawnych związków obu stronom dogodnych i potrzebnych; owszem zdaią się wyzywać, ażebyśmy korzystaiąc z kilku miesięcy, odnowili one, przez uznanie wolney żeglugi dla narodu oboiętnego, nadgrodzenie szkod poczynionych, uwolnienie poddanych RP. gwałtem do służby wziętych.

Lord Fitzgerald posłuiący u dworu Lisbońskiego powraca do oyczyzny; przyczyna podróży, iak mówią, iest ważna. Nie iesteśmy w tey stronie wolni od wszelkiey troskliwości; bo chociaż poseł Portugalski zaprzeczył pogłosce o blizkiém zamknięciu portów, żądaném u Regenta przez Francuzów, rozumieć prawie niepodobno, ażeby nieprzyiaciel pracuiący nad zniszczeniem handlu naszego zapomniał, że Portugallia i Brezylia potężnie zasilaią Anglików. Z drugiego ieszcze względu byłoby szkodliwe zamknięcie tych portów, to iest: Adwirałowie nasi nie odbieraliby żadnych posiłków, krążąc pod Cadix, i w Gibraltarskiey ciaśninie. Lecz ten niedostatek zastąpią Afrykańskie brzegi. Podobnym sposobem zaprzeczaią polityczny pogłosce, iż Jerzy 3 Sycylią nabyć postanowił, ażeby z niey Maltańska załoga opatrywaną być mogła. Dziś nawet Anglicy obfitą żywność kupować zwykli w Algerze i Tunis. To samo dawniey o Sardynii mówiono.

Fregata nowo posłana od Lorda S. Vincent zapędziwszy się daleko w port Bresteński, znalazła w zewnętrznym 10 okrętów lin. lecz nie wszystkie ieszcze przygotowane do żeglugi; nawet podobieństwa nie było, żeby rychło wychodzić miał Gantheaume na morze. Adm. Stirling z 6 okrętami lin. widziany był pod 47 grad. szerokości półn. 6 długości. Adm. Russel po spoczynku krótkim z eskadrą swoią nagle z Yarmouth powrócił do Texel, zkąd wiadomość przyszła, że Batawowie w portach swoich, w Anvers Francuzi czynią śpieszne przygotowa-

nia do żeglugi. Wyprawa Stirlinga iest taiemnicą. Duckworth za d. kilka z Plymouth pod Brest wychodzi; i na miestnikiem zostanie Lorda S. Vincent, według żądania tego wodza. Warren od Przygórka zielonego powracaiąc do oyczyzny, okręt Couragious od 74 arm wysłał do Indyi wschodniey, z doniesieniem o zbliżaiącym się nieprzyiacielu. Do Portsmouth Adm. Northesk odprowwadził z Gilbraltaru okręta należące do flotty Collingwooda: Britannia od 110 arm. Dreadnought od 98 mocno uszkodzone w Trafalgar, iakoteż Bahama, Ildefonso Hiszpańskie, Swiftsure Francuzki, wszystkie od 74 w teyże bitwie zdobyte. Berwick Francuzki od 74 został w Gibraltarze. Ten i Swiftsure są okręta Angielskie, podczas woyny przeszłey od nieprzyiaciół zabrane, które Nelson zwycięzca przywrócił oyczyźnie, ażeby zprzymierzone narody chlubić się nie mogły, że w swoich flottach maią okręta lin. Brytańnii W.

Adm. Strachan dziś pod żagle wychodzi z Plymouth; flagę zawiesił na okręcie Cesar od 84 arm. należą do eskadry iego. Belleisle, Triumph, Terrible, Montague, Audacious, Bellona, od 74 i 2 fregaty od 36. Wszystkie bez wątpienia pośpieszą do Indyi wschodniey. Nieprzyiacielskie eskadry w niewiadomey liczbie tam posłane, nie w iednym czasie, i z portu nie iednego wypłynęły; niżeli się połączą i przystąpią do dzieła, upłynie miesiąc nie ieden. Trowbridge, Pellew, Popham, wiedząc iuż o niebezpieczeństwie, połączyć się mogą, obrać środki potrzebne do obrony, i długo wstrzymać szkodliwy zapęd. Spodziewać się przeto możemy, że Strachan wczesny posiłek osadom zagrożonym przyniesie.

W izbie niższey trzeci raz czytano proiekt Windhama o powszechney obronie kraiu na lądzie. Canning, G. Pulteney, Rose, cała Oppozycya głośno narzekała, że dzieło nieśmiertelne oyca Pitta, Graffa Chatham, to iest milicya Angielska będzie zniszczona; że pomnożą się regularne woyska swobodom oyczystym straszne, że Korona wpływ większy mieć będzie; że praca od początku woyny ter. podięta w uformowaniu, ćwiczeniu ochotników stanie się daremną; że koszt łożony zginie bez pożytku; że nieukontentowany będzie narod, widząc tak nagłe odmiany bez oczywistey i nagłey potrzeby, owoc rządowey niestałości; że niebezpieczeństwo iest nakoniec nowość wprowadzać podczas woyny. Na zarzuty wszystkie odpowiedział imieniem Ministrów Sheridan; izba proiekt przyięła bez podziału głosów. Roztrząsano wnet drugi względem pensyi 5 t. FS. noszącym imie Nelsona na potomne czasy; kupienia dóbr ziemskich za 120 t. FS. do których ten tytuł ma być przywiązany od wdzięcznego zasługom nieśmiertelnego męża narodu. Myśl Królewską uwielbił iednogłośnie Parlament; nadto ieszcze po 20 t. FS. każdey z 2 siostr zmarłego bohatyra wyliczyć kazano.

Sidney Smith eskadrę iemu powierzoną nie do Algeru zaprowadził z Gibraltaru, dla ułożenia sporów z Deiem zachodzących, lecz prosto do Sycylii, ażeby czuwał nad obroną tey wyspy od przewidzianego lądowania. Obłożony garnizon Gaety opatrzył natychmiast w żywność, broń, ammunicyą; żadnego posiłku w żołnierzach X. Hesse Philipsthal przyiąć nie chciał. Franzuzka do Sycylii wyprawa, ieśli tylko szczerze o niey zamyśla nieprzyiaciel, nastąpi zapewne nie rychło; nie zgromadzono ieszcze statków przewozowych, woienney flotty na zasłonę w przeprawie niema. Tym czasem przyidą licznieysze na odsiecz eskadry Angielskie, i woyska lądowe pod sprawą G. Moore wysłane; dywizya druga w tych d. wychodzi pod żagle.

Nie upadła powieść, iż Adm. Strachan płynie, nie do Indyi wschodniey, lecz tylko na spotkanie H. Buonaparte, który po 6 tygodniowém krążeniu blizko wysp S. Helene, z iakim zyskiem niewiadomo, powracać ma do Europy. Eskadra iego zkłada się z okrętów Foudroyant, Veteran, Hazard, Impetueux, Patriote, Eole, wszystkie od 74 arm. i fregaty Valeureuse od 40. Admiralicya kazała kilku fregatom Angielskim do Boulogne pośpieszyć, odebrawszy wiadomość, że z tego portu, Ambleteuse i Vimereux liczne dywizye nieprzyiacielskiey flottylli, dawnym obyczaiem wychodzić, i na morzu, nie oddalaiąc się iednak od brzegów swoich, pokazywać się zaczeły. Rozumiemy, że ćwiczą się w obrótach; to pewna, że woysk lądowych w znaczney liczbie dotąd nie zgromadzili Francuzi nad Oceanem. Słychać, że zamiana ieńców podziśdzień ostatecznie umówiona nie iest. Lekarz Fellowes za pozwoleniem rządu przedsięwziół do Hiszpanii podróż, dla weyrzenia w przyczyny i skutki żółtey gorączki, która w tym kraiu panowała.

Kapitań okrętu do Dunes przybyłego niedawno, na którym Popham z Przygórka dobrey nadziei odesłał ieńców Batawskich, spotkawszy eskadrę Francuzką blizko wyspy S. Helene, słyszał od Officyerów, że płyną do Brezylii. Tenże powiada, iż Adm. Trowbridge 16 okrętów kompanii wschodniey na Chiński handel przeznaczonych, do Macao szczęśliwie wprowadził. Chociaż dany iest rozkaz wyraźny, ażeby flagę Duńską poważano, iednakże 26 okrętów tego narodu przyprowadzono do Plymouth, równego losu doznaią statki miast Anzeatyckich. Okrętom, które z Indyi zachodniey pod Adm. Duckworth powróciły, ścisłą kwarantannę odprawić kazano. Kapitanowie Berry i Hardy, przyiaciele Nelsona, otrzymali kommendę okrętów lin. każdy od 74 arm. Małżonka następcy tronu oglądaiąc port Plymouth, odwiedziła Adm. Strachan na okręcie Cesar. Uważamy, że rozkaz Królewski względem zabierania okrętów Pruskich przez korsarzów, nie był drukowany w gazetach dworskich. Plumer Adwokat Melvilla, otrzymał od niego podarunek t. FS. w nadgrodę pracy. Flotta którą niedawno G. Moore na morze wyprowadził pośpieszaiąc do Sycylii, nawałnością straszliwą odpędzona, do Portsmouth powróciła.

FRANCYA.

PARYZ 20 Maja. Admirał Nieuil umarł, lat maiąc 76. Zaczoł służbę morską r. 1747; znaydował się na flottach do r. 1790; wtenczas widząc rewolucyiny nieład, obrał życie spokoyne. Na woynach o sukcessyą Austryacką, dzierżawę Canady, niepodległość Amerykanów, mężnie stawał. Admirałowie wszyscy, pod któremi służył, zawsze iemu poruczali urząd przewodnika flott swoich, Chef de file, znaiąc rycerza doświadczenie i waleczność. Od Ludwika 16 otrzymał godną zasług swoich odpłatę, w randze, tytułach, orderach, pensyach; do zgonu sobie przytomny; umieraiąc dopełnił obowiązki człowieka Chrześcianina przykładnie.

Minister wnętrzny Champagny ogłosić kazał, że w Houplines mieście departamentu Nord znayduie się fabryka uwagi godna. Sami dotąd Anglicy cienką przędzę bawełniczną mieli; ta ich rękodziełom pierwszeństwo dawała w Europie. We Francyi robiono przędzę tylko do Nru 60. Waussen i Gombert w Houplines maią dziś do Nru 150, która tak iest delikatna, że na pół funta idzie łokci blizko 100 t. Co ponieważ czyni się za pomocą machin ułatwiaiących robotę, pomienieni fabrykanci swoie bawełnice przedawać mogą w cenie od Angielskich niższey.

D. 24 Maja. Nowy poseł Ottomańskiey Porty Muhib Effendy, d. 20 tu przybył. Umieszczeni są w Senacie: GG. Demont, Hautpoul, Ordonner, Petiet; Barral, Primat Arcy B. Tours i Toulouse; Barolle Faletti Prezydent Akademii Turińskiey; Ahremberg, Deloe, obywatele Belgium i departamentów Niemieckich nad Renem. Na mieyscu Prezydenta zgromadzenia prawodawczego Fontanes, Monge prezydować będzie. Order żelazney korony otrzymali: Eugeniusz Beauharnois, Ludwik Buonaparte, Murat, X. Borghese; Massena, Berthier, Bernadotte, Augereau, Serrurier, w stopniu naywyższych urzędników. Kommmandorami będą: Brune, Lannes, Bessieres, GG. Andreossy, Beaumont, Belliard, Chasseloup, Dallemagne, Friant, Huillier, Junot, Kellerman, Lemarrois, Lespinasse, Marmont, Miollis, Mouton, Ordener, Rampon, S. Hilaire, Songis, Verdier, Vignolle, Victor, Walther. Remusat, Gabres otrzymali pozwolenie noszenia orderu Bawarskiego S. Huberta.

Ufundowane Senatorye rozdane są iak następuie. G. Lamartilliere w Agen; Minister Fouché w Aix; G. Casabianca w Aiaccio; Poseł Beauharnois w Amiens; Lemercier w Angers. G. Aboville w Besançon; M. Perignon w Bordeaux; G. Laboissiere w Bourges; Neufchateau w Bruxelles; Roederer w Caen; M. Kellerman w Colmar; w Dijon wakuie. Jacqueminot w Doui; Abrial w Grenoble; Monge w Liege; Admirał Morand de Gal-

les w Limoges; Lecoulteux w Lyon; Chasset w Metz; Bertholl-t w Montpellier; Vimar w Nancy; Dubois w Nismes; Ducos w Orleans; Lacepede w Paryżu; G. Lespinasse w Pau; G. Vaubois, w Poitiers; Cornudet w Rennes; Garancoulon w Riom; G. Rampon w Rouen; Desmeuniers w Toulouse; Lucian Buonaparte w Trewirze, który chociaż tu mieszkać nie będzie, dochody odbierać może; G Harville w Turinie. Wszystkich więc ufundowanych Senatoryi iest ogółem. 31.

Arcy Podskarbi Lebrun i Kardynał Maury ze Włoch przybyli; ostatni ma być Koadjutorem Arcy B. Paryzkiego, iakoteż Kardynała Fesch w dostoyności W. Jałmużnika. Lebrun poiedzie do Batawów. Słychać albowiem, że Minister Talleyrand z deputatami RP. iuż ułożył odmiany maiące nastąpić w rządzie i konstytucyi narodu zprzymierzonego; Ludwik Buonaparte ma stanąć na czele onego; któremu ponieważ zdrowia słabość nie pozwoli podobno mieszkać długo w Hadze, gdzie powietrze wilgotne iest; przeto wraz po obięciu władzy ma powrócić do Francyi; oddalonego zaś mieysce i obowiązki zastępować będzie Lebrun w dostoyności urzędnika naypierwszego; Semonville i Noel dawniey posłowie Francuzcy u Batawów, zostaną przy nim iako stanu Konsyliarze. Lecz o tych odmianach wkrótce pewnieyszą wiadomość mieć będziemy.

Po milczeniu długiém raz pierwszy pisma u nas urzędowe doniosły narodowi, żeśmy morską wyprawę przedsięwzięli. 15 eskadr, powiadaią, dziś Ocean przebiega, niektóre z nich może poymać nieprzyiaciel; lecz niżeli do tego przyidzie, każda może wielką szkodę sprawić w Angielskim handlu, który napełnia świat cały okrętami kupieckiemi. Z tego wyznania rzecz iest widoczna, że eskadry Francuzkie wyszedłszy z portów, rozdzielić się musiały na kilka cząstek dla szukania zdobyczy po wielu mieyscach razem; spodziewać się więc nie trzeba, żeby w znaczney sile ważną wyprawę przedsięwzięły na odzyskanie Przygórka Batawskiego, lub szkodzenie osadom Angielskim w Indyi wschodniey.

Potwierdziła się wiadomość dawniey odebrana przez Constantinopol, iż Agent Romieu iadący w poselskiém dostoieństwie do Tehran, gdy przez Siryą pośpieszał do Bagdadu, w drodze zamordowany został. Właśnie iakby takowe przypadki w pustyniach dzikich niepodobne były, niedoświadczone, lub rzadkie, gdzie rozboynicy czatuią nieustannie szukaiąc zdobyczy; Konsulat Francuzki w Alepie okolném pismém obwinił przed Europeyczykami Anglików, że są sprawcami tego morderstwa. Inny Agent Jaubert Sekretarz i tłumacz ięzyków Orientalnych, w r. przez Constantinopol był posłany do Szacha Perskiego. O tym długośmy rozumieli, iż nie żyie; doniosł nakoniec sam o podróży i przypadkach swoich; szczegóły poźniey będą umieszczone.

Towarzystwo Philantropiczne w stolicy naszey założone, dało przed powszechnością sprawę z czynności swoich. Zkładało się w r. prz. z 464 osob, które dobrowolną zkładkę ofiarowały. Dochod całoroczny wyniosł 88 t. fr. Z tych rozdano ubogim 330 porcyi supy; resztę obrócono na leczenie chorych; przyięto do szpitalu osob 800; 605 odeszło zdrowych, 53 umarło, 147 w kuracyi zostaie.

O stanie dzisieyszym Gaety wiadomość mamy dokładną. Gdy X. Hesse Philipsthal kilkakrotnie wzywany do poddania się, dał odpowiedź ostateczną, że bronić się chce do upadłey; G. Gardanne kazał czynić gotowość do oblężenia porządnego. Założono reduty i batterye w liczbie znaczney, z których iedne twierdzę szturmować powinny, drugie sięgać do statków zbroynych Neapolitańskich, które z portu ognia daiąc, uprzykrzyły się Francuzom. Bombardowanie iednak dotąd rozpoczęte nie iest; oblężenie takiey twierdzy długiego przygotowania potrzebuie. X. Hesse liczy w załodze 800 wybraney piechoty, 260 maytków, 2 kompanie kanonierów, i tysiąc innych żołnierzy. Niedawno iemu przysłano z Sycylii w posiłku 400 kanonierów, którzy do Gaety z łatwością weszli. Przedmieścia, których bronić trudno było, zburzyć kazał X. W porcie ma fregatę, statek korsarski na Francuzach zdobyty, szalup 20, z których każda iest osadzona działem 24 funt. Waleczny i niespracowany kommendant we dnie i nocy nieprzestannie sam czuwa przy batteryach; te zaś są bardzo wyniosłe, na fundamentach skalistych założone. Jest innych wiele dotąd ukrytych. Słowem, według zdania Inżenierów naszych, dobywanie Gaety ludu wiele kosztować powinnno; zwłaszcza ieśli kommunikacya morzem garnizonowi przecięta nie będzie. W ostatnim razie X. Hesse mocen iest zburzyć fortyfikacye, i do Sycylii odpłynąć. D. 24 kwietnia kazał uczynić wycieczkę 500 ludziom swoim. Francuzi 3 tylko zabitych mieli w tym przypadku; lecz 26 poymano w niewolę; a co naywiększą im klęskę przyniosło, wiele armat i możdżerzów zagwoździli Neapolitańczykowie. Z tych w bitwie paść miało 50, i Officyer 1. G. Gardanne ma w batteryach 60 armat ciężkich, 50 możdżerzów.

TURCYA.

CONSTANTINOPOL 11 Maia. Basza Bośnii, nie w bitwie z Serwianami iak głoszono, lecz umarł z choroby. Żałuią go Bośniacy, iako wodza doświadczonego i mężnego. Krótko przed śmiercią widział zwycięztwo żołnierzy swoich; dość znaczna liczba Chrześcian Porcie nieposłusznych zewsząd oskoczona przez Turków, zamknowszy się w klasztorze warownym pod Nowy Bazar, usypała szańce, iakie w krótkim czasie usypać można było. Lecz wkrótce dobyci, straciwszy ludu nie mało, uciekać do lasów musieli. Zwycięzcy przysłali Selimowi 3 głowy zwyciężonym odcięte, które dawnym zwyczaiem na bramach i murach pałacowych utkwiono.

Poseł Brytannii W. Arbuthnot częste rozmowy miewa z Reis Effendym. Nie wątpiemy, że cel onych iest polityczny. Słychać iż Ottomańscy Ministrowie oświadczyć mieli, chęć zachowania raz obraney oboiętności, w iakiémkolwiek bądź zdarzeniu na przyszłość. Beiowie Mammeluków po długiem oblężeniu weszli nakoniec do stolicy Egiptu Cairo; Wiekorządca kraiu, i Naczelnik Albańczyków Mehemed zamkneli się w zamku, którym wszelką władzę odięto. Porcie zaś zwycięzcy propozycyą podać mieli, ażeby zezwalaiąc na przywrócenie rządu dawnego pod Beiami, przestała na odbieraniu daniny iaką corocznie płacił Sułtanowi Egipt do r. 1760. Powiadaią, że Selim 3 wyznaczyć ma nowego Wielkorządcę, który mieszkać będzie w Cairze, pod warunkiem wyżey położonym.

Niedawno z portu naszego wyszedł pod żagle Wice Admirał z 1 okrętem lin. 2 fregatami 10 korwetami zmierzaiąc do Morei i Albanii; 3 inne okręta lin. od 80 i 74 arm. 4 fregaty, 2 korwety stoią na kotwicach gotowe do żeglugi, czekaiąc na uzbroienie 2 okrętów od 90 arm. 2 od 80, 4 od 74 i 6 fregat; całą tę flottę sam Kapitan Basza wyprowadzi na morze środziemne.

BELGRAD 14 Maia. Jest wiadomość, iż woyska Tureckie w liczbie dość znaczney przybliżyły się do granic Serwii, śpiesząc na ratunek opasanemu Belgradowi. Ale Czerny takie przygotowania uczynił na przyięcie nieprzyiacioł, iż Ottomańscy wodzowie wtargnąć nie śmieią do kraiu, czekaiąc większych posiłków, które spodziewane są pod Wezyren W. i Baszą Jussufem, którzy zapewne nie rychło przyidą. Sam Czerny znayduie się pod twierdzą Sabacz. Załoga dotąd nie zrobiła wycieczki, aniteż usiłowała gwałtem przechodzić przez Sirmią. Nie wiemy, iaka iest przyczyna tey opieszałości; wstrzymał Turków widok woysk Austryackich nad granicą stoiących, czyliteż nadzieia podpisania żądaney kapitulacyi, z warunkiem wolnego odeyścia nie składaiąc broni; na co dotychczas nie pozwalali Serwianie.

Między Baszą Belgradu i naczelnikiem Kersylianów Kusanzy Ali panuie iednomyślność; spólne niebezpieczeństwo ich połączyło. Po ostatniey wycieczce niepomyślney zamyślaią uczynić wkrótce drugą; w tak opłakanym stanie dziś iest miasto, iż ieżeli żywność wprowadzona nie będzie, poddać się lub umierać z głodu potrzeba. Dotychczas cierpieliśmy niedostatek, ponieważ z magazynów oszczędnie wydawano żywność, a kupcy z Semlinu dostarczali wszystko za gotowiznę ceną wysoką. Wypróżniły się magazyny; niema pieniędzy u Turków. Niedawno Kusanzy Ali poymać kazał kilka spokoynych i bezbronnych osob Chrześciańskiego ludu, które na wsi mieszkały. Dowiedziawszy się o wprowadzeniu ich do Belgradu wodz Czarapic, poczytuiąc ten postępek za przeciwny prawu woiennemu, żądał ich uwolnienia. Dał Kusanzy odpowiedź uszczypliwą; wyzwał go na poiedynek Czarapic; nie stanoł na mieyscu wyznaczoném Turczyn; owszem kazał ogłosić, że 10 t. piastrów ofaruie temu, ktoby do niego przyniosł głowę wodza Serwianów.

w WILNIE w DRUKARNI XX. PIAROW ROKU 1806 DNIA 30 MAIA SRODA